

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв

Кафедра академічного та естрадного вокалу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Диригентський клас: Читання партитур

для вокальних ансамблів

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (Сольний спів)

Освітнього рівня першого (бакалаврського)

Освітньої програми 025.00.02 Сольний спів

Спеціалізації «Вокальний ансамбль»

Київ - 2019

Розробники: Чернета Тетяна Олександрівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу (у співавторстві з Кабловою Тетяною Борисівною, кандидатом мистецтвознавства, доцентом, завідувачем кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка).

Викладачі: Чернета Т. О., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу; Миронюк Т. В., ст. викладач кафедри академічного та естрадного вокалу; Шепеленко Г. Б., ст. викладач кафедри академічного та естрадного вокалу.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від 29.08.2019 року № 7

Завідувач кафедри Мерещко (Ю.В. Мерещко)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 025.00.02 Сольний спів (назва освітньої програми)

_____.____.2019 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проектної групи) Петрикова (О.П. Петрикова)

(підпис)

Робочу програму перевірено

_____.____.2019 р.

Заступник директора Таранник (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна	заочна	
Вид дисципліни	<i>Вибіркова</i>		
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>		
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>5/150</i>		
Курс	<i>3</i>		
Семестр	<i>5</i>	<i>6</i>	
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>2</i>		
Обсяг кредитів	<i>4</i>		
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>	<i>60</i>	
Аудиторні	<i>19</i>	<i>36</i>	
Лабораторні	<i>19</i>	<i>36</i>	
Модульний контроль	<i>2</i>	<i>4</i>	
Семестровий контроль	<i>-</i>	<i>-</i>	
Самостійна робота	<i>39</i>	<i>20</i>	
Форма семестрового контролю	<i>-</i>	<i>-</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Диригентський клас: Читання партитур для вокальних ансамблів» входить до курсу спеціальних дисциплін.

Зміст курсу обумовлений такими особливостями організації навчального процесу та нормами опрацювання навчального матеріалу, як програмні вимоги у поєднанні з підбором навчального вокального репертуару з урахуванням вокально-виконавських та музичних здібностей і естетичних уподобань. Досягнення студентів на практичних заняттях з вище вказаної навчальної дисципліни контролюються протягом навчального року за змістовими модулями в кожному семестрі.

Мета курсу – формування у студентів вокально-інструментальної компетентності в процесі засвоєння знань і практичних умінь, необхідних для вокально-виконавської та вокально-педагогічної діяльності. Розширення музичного світогляду студентів шляхом практичного ознайомлення з провідними жанрами в ансамблевій вокальній музиці; розвиток образного мислення та художнього смаку; духовна підтримка та спрямування на професійно-творчий і особистісний розвиток, на готовність до самоорганізації та самовдосконалення.

Завдання курсу:

- опанування навичок вільного читання вокальних партитур як прояву вокально-інструментальної компетенції, що забезпечує успішність професійної діяльності соліста-вокаліста, артиста вокального колективу та керівника вокального ансамблю
- формування і розвиток музично – слухових уявлень учнів, що сприяють осмисленню реального звучання вокального твору в цілому і окремих його компонентів;
- розвиток уміння реалізувати в практичній роботі над партитурою знання та навички, отримані в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін;
- оволодіння цілісними уявленнями про самостійне опанування музичного матеріалу;
- виховання у студентів навичок самостійної роботи над вокальною партитурою за фортепіано.

Методи роботи курсу. На заняттях з навчальної дисципліни «Читання партитур для вокальних ансамблів» застосовуються загальні педагогічні та спеціальні методи навчання:

- **метод розв'язання** різних за ступенем складності навчальних завдань (дозволяє формувати у студентів систему практичних умінь і навичок, активізує навчальну діяльність студентів);
- **метод ілюстрування** (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);
- **метод звукового регулювання** (дозволяє студентам співвідносити звучання власного голосу з голосом викладача, а також знаходити оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі співу з музичним супроводом);
- **метод педагогічного аналізу** (формує педагогічне мислення студентів у

конкретних педагогічних та виконавських ситуаціях засобом аналізу власних дій, розвиває аналітичний, вокальний слух студента);

- **метод ескізної роботи над твором** (дозволяє розширити навчальний вокальний репертуар студента з метою його застосування у подальшій викладацькій та музично-виконавській діяльності).

Форми роботи – аудиторна (практичні, лабораторні заняття), самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – партитури вокальних творів, фортепіано, аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу «Читання партитур для вокальних ансамблів» є семестровий контроль та модульні контрольні роботи (5, 6 семестр).

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Загальні

Інформаційна:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.

Методологічна:

- здатність визначити малодосліджені аспекти у професійній галузі, які є актуальними для розвитку вокально-виконавського мистецтва;

Самоосвітня:

- розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес.
- здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

Фахові (спеціальні)

– **виконавські** – здатність читати вокальні партії в складі вокальної партитури; володіння навичками співу під власний супровід;

– **художньо-творчі** – спроможність прочитати та проаналізувати вокальну партитуру; реалізувати власні інтерпретаторські уміння засобами виконання партитури на фортепіано;

– **аналітико-конструктивні** – здатність до аналізу партитури та вміння підбирати відповідний інструментальний супровід до партії, що виконується вокально; уміння транспонувати вокальні партитури та партії в різних формах прочитання;

– **соціально-особистісні** – розуміння ансамблевого, багатоголосного виконавства як становлення соціально-значущого феномену музичного мистецтва; здатність реалізувати власні музичні здібності та фахові уміння в активній соціально-просвітницькій діяльності; здатність до професійного самовдосконалення.

Програмні результати навчання

– цілісно і грамотно сприймати і виконувати музичні твори, самостійно освоювати сольний і ансамблевий репертуар (відповідно до програмних вимог).

– здатність до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного самовдосконалення і самоосвіти.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- види вокальних партитур;
- різновиди вокальних ансамблів та їх партитурний запис;
- принципи виконання вокальних партитур на фортепіано та з голосом;
- провідні жанри в ансамблевій вокальній музиці;
- особливості нотації вокальних партитур;
- професійну лексику і термінологію;
- види запису засобів музичної виразності у вокальній партитурі;

вміти:

- читати вокальні партитури для різних складів вокальних ансамблів;
- грати вокальну партитуру на фортепіано;
- співати вокальні партії із фортепіанним супроводом та без нього;
- розподіляти функції лівої і правої руки у підготовці вокального твору до виконання на фортепіано;
- скласти клавір багатоголосного вокального твору;
- застосовувати в практичній роботі над партитурою знання та навички, отримані в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін;
- самостійно опанувати вокальні партитури;
- створити та занотувати просту вокальну партитуру народної пісні за вибором;
- реалізувати на практиці отримані знання з навчальної дисципліни;
- користуватися фаховою літературою;
- здійснити загальний та музично-теоретичний аналіз виконуваних творів;
- підготувати анотацію до багатоголосного вокального твору.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт					
	Усього	Аудиторні				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль 1. Особливості запису партитури та основи читання вокальної партитури.						
Тема 1. Основні особливості вокальних партитур.	28				9	19
Тема 2. Принципи виконання вокальних партитур на фортепіано.	30				10	20
Модульний контроль.	2					
Разом	60				19	39
Змістовий модуль 2. Принципи аналізу вокальних партитур.						
Тема 3. Музично-теоретичний аналіз вокальної партитури.	28				18	10
Тема 4. Практично-аналітична робота над партитурою.	28				18	10
Модульний контроль.	4					
Разом	60				36	20
Усього	120				55	59

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 (III курс V семестр)

Особливості запису партитури та основи читання вокальної партитури

Тема 1. Основні особливості вокальних партитур. Зміст і структура курсу, його взаємозв'язок з іншими фаховими дисциплінами. Форми і види аудиторної і самостійної роботи. Визначення рівня музичної підготовки студента: володіння інструментом (фортепіано), знання нотної грамоти. Загальні відомості про вокальну партитуру. Виникнення та будова вокальної партитури. Ключові позначення партій. Запис літературного тексту в партитурі. Різні види запису хорових партитур. Особливі позначення характеру звуковедення, дихання, колористичні прийоми. Правила запису партій хору у скрипковому та басовому ключах: альт, сопрано, бас.

Тема 2. Принципи виконання вокальних партитур на фортепіано. Основне завдання читання з аркуша – ознайомлення з невідомим твором. Необхідність бачити нотний текст дещо наперед фактичного звучання партитури. Аналізувати музичну тканину й розподіляти нотний текст між партіями правої і лівої рук. Виконання вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу з чітко вираженою акордовою фактурою, яка звучить на кожній долі такту або на сильних долях. Виконання вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу, які мають характер гармонічної підтримки (педалі). Виконання вокальних партитур гомофонно-гармонічного складу, які мають вигляд фортепіанного акомпанементу. Виконання вокальних партитур з мішаною фактурою викладу (акордово-гармонічною, гомофонно-гармонічною).

Змістовий модуль 2 (III курс, VI семестр)

Принципи аналізу вокальних партитур

Тема 3. Музично-теоретичний аналіз вокальної партитури. Формування вмінь здійснення музично-теоретичного аналізу вокальної партитури: форма хорового твору; ладо-тональний план; фактура викладу; особливості гармонійної мови; особливості поліфонічного розвитку; ритмічні особливості; темп, агогика, розмір, динаміка; аналіз елементів композиції. Написання анотації до партитури виконуваного вокального твору.

Тема 4. Практично-аналітична робота над партитурою. Аналіз побудови вокальних партитур (одноголосних, багатоголосних), види партитурного запису. Вправи для вільної орієнтації рук і пальців на клавіатурі. Вільне володіння читанням нот з аркуша – необхідна умова художнього виконання незнайомого нотного тексту. Важливим для цього виду діяльності є впевнене знання мови нот, системи нотних знаків, позначень.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	ЗМ 1		ЗМ 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лабораторних занять	0,5	19	9,5	36	18
Робота на лабораторному занятті	10	19	190	36	360
Самостійна робота	5	39	195	20	100
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	2	50
Підсумковий контроль		МКР		МКР	
Разом		-	419,5	-	528
Максимальна кількість балів: 947,5					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
Змістовий модуль 1 (III курс, V семестр)			
Особливості запису партитури та основи читання вокальної партитури			
1.	Тема 1. Основні особливості вокальних партитур. Читання партитури вокального твору з програми по диригуванню.	19	95
2.	Тема 2. Принципи виконання вокальних партитур на фортепіано. Читання партитури твору з репертуару студентського вокального ансамблю.	20	100
Разом за змістовим модулем 1		39	195
Змістовий модуль 2 (III курс, VI семестр)			
Принципи аналізу вокальних партитур			
3.	Тема 3. Музично-теоретичний аналіз вокальної партитури. Транспонування вокальних партитур.	10	50
4.	Тема 4. Практично-аналітична робота над партитурами. Читання партитури вокального твору з програми по диригуванню.	10	50
Разом за змістовим модулем 2		20	100
Разом		59	295

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№	Модульна контрольна робота	Критерії оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (III курс, 5 семестр)			
1.	Виконання студентом 2-3 багатоголосних вокальних творів. Транспонування партитури одного з творів в інші тональності (фрагмент).	Повний обсяг та якість виконання партитур. Знання вокальних партій (спів однієї з партій з одночасним виконанням партитури на фортепіано)	15
2	Здійснення усного загального та музично-теоретичного аналізу виконуваних творів	рівень музично-теоретичної підготовки	10
Разом за змістовим модулем 1			25
Змістовий модуль 2 (III курс, 6 семестр)			
2.	Виконання студентом 2-3 багатоголосних вокальних творів. Транспонування партитури одного з творів в інші тональності (фрагмент).	Повний обсяг та якість виконання партитур. Знання вокальних партій (спів однієї з партій з одночасним виконанням партитури на фортепіано)	25
3.	Підготувати анотацію до партитури виконуваного вокального твору (3-5 стор.)	Своєчасність виконання завдання у повному обсязі. Рівень музично-теоретичної підготовки	25
Разом за змістовим модулем 2			50
Максимальна кількість балів			75

На III курсі студент повинен вміти:

- виразно виконувати хорову партитуру на фортепіано, дотримуючись агогічних наголосів в словах і цезур, пов'язаних з фразуванням поетичного та музичного тексту, показати навички володіння штрихом «legato»;
- поєднувати спів однієї з партій з одночасним виконанням партитури на фортепіано як повністю, так і виключаючи партію, виконувану голосом;
- співати акорди по вертикалі;
- здійснити загальний, музично-теоретичний та виконавський аналіз виконуваних творів;
- підготувати анотацію на партитуру виконуваного твору;
- загальна кількість – 10-12 вокальних ансамблевих творів.

Орієнтовний перелік творів для модульного контролю.

5 семестр

1. Українська народна пісня для однорідного / змішаного складу вокального ансамблю
2. Вокальний твір для змішаного складу вокального колективу (ансамблю, хору)
3. Народна або авторська пісня для дитячого вокального ансамблю / хору (для транспонування).

6 семестр

1. Українська народна або авторська пісня для однорідного складу вокального ансамблю
2. Вокальний твір українського або зарубіжного композитора для змішаного складу вокального колективу
3. Народна або авторська пісня для дитячого вокального колективу (для транспонування).

6.4. Семестровий контроль.

- не передбачено

6.5. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

**7. Навчально-методична карта дисципліни
«Диригентський клас: Читання партитур для вокальних ансамблів»**

Разом: 60 годин, лабораторні заняття – 55 годин, самостійна робота – 59 годин, модульний контроль – 6 годин.

Модулі	Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2	
Назва модуля	Особливості запису партитури та основи читання вокальної партитури		Принципи аналізу вокальних партитур	
Кількість балів за модуль	419,5		528	
Заняття	1	2	3	4
Лабораторні (год.)	9	10	18	18
	19 годин		36 годин	
Назва навчального модуля (лабораторне заняття) 577,5 б.	Тема 1. Основні особливості вокальних партитур. $(10+0,5)*9 = 94,5$ б.	Тема 2. Принципи виконання вокальних партитур на фортепіано. $(10+0,5)*10 = 105$ б.	Тема 3. Музично-теоретичний аналіз вокальної партитури. $(10+0,5)*18 = 189$ б.	Тема 4. Практично-аналітична робота над партитурою. $(10+0,5)*18 = 189$ б.
Самостійна робота 295 б.	$5*19 = 95$ б.	$5*20 = 100$ б.	$5*10 = 50$ б.	$5*10 = 50$ б.
Види поточного контролю – 75б.	Модульна контрольна робота 25 балів		Модульна контрольна робота 50 балів	
Підсумковий контроль	МКР		МКР (анотація)	
Всього 947,5 балів				

8. Орієнтовний вокально-педагогічний репертуар

для проведення практичних занять

1. Андреева Л., Попов В. Хрестоматія з читання хорових партитур. Вип.2-3. – М., .: Вип.2.– М., 1972. – 394 с., Вип.3, в двух частях: 1-я. – М., 1979. – 126 с.,2-я. – М., 1979. – 103 с.
2. Жуковський Г. Хорові твори. – К.: Музична Україна, 1985. – 132 с.
3. Каблова Т. Б., Румянцева С. В. Читання партитур для вокальних ансамблів : навч.-метод.посіб.для студентів ВНЗ / уклад. Каблова Т. Б., Румянцева С.В. : Київ. Ун-т ім.Б. Грінченка. – К. : Київ. Ун-т ім.Б.Грінченка, 2017.
4. Казанський С. Хрестоматія з читання хорових партитур. Для хора без супроводження та з супроводженням фортепіано: Навчальний посібник для ВНЗ. – М.: Музика, 1976. – 181 с.
5. Колеса М. Вибрані хорові твори. – К.: Музична Україна, 1983. – 320 с.
6. Полтавцев И., Светозарова. М. Курс читання хорових партитур. Вип.1 – М.,1964. – 296 с.
7. Тевлин Б. Хрестоматія з читання хорових партитур.: Хорова музика епохи Відродження. – М.: Музика, 198с 3. Хрестоматія з читання хорових партитур / Сост.: Д. Семеновський, М. Корольова, О. Романова: Вип.1. – М., 2005. – 78 с.
8. Хорові твори українських композиторів на слова Т. Г. Шевченка.– К., 1961.
9. Хрестоматія з читання хорових партитур / Сост.: Д. Семеновський, М. Корольова, О. Романова: Вип.2. – М., 2005. – 78 с.
- 10.Хрестоматія з читання хорових партитур / Сост.: Д. Семеновський, М. Корольова, О. Романова: Вип. 3. – М., 2008. – 94 с.
- 11.Чесноков П. Избранные хоры акапелла. Произведения для женского хора в сопровождении фортепиано М., 1967.
- 12.Шелков Н. Хрестоматія по чтению хоровых партитур. – Л., 1963.

9. Рекомендовані джерела і література:

Основна (базова)

1. Андреева Л., Попов В. Хрестоматия по чтению хоровых партитур.- М., 1976.
2. Афонченко М.М. Читання хорових партитур: Методичні вказівки.- Рівне, 1991.
3. Казанский С. Хрестоматия по чтению хоровых партитур.– М., 1976.
4. Коломієць А., Пашенков В., Тіхова Є. Курс читання хорових партитур.–К., 1977.
5. Кошиць О. Українські народні пісні для хору.– К., 1976.
6. Леонтович М. Хорові твори.– К., 1968.
7. Людкевич С. Українські народні пісні в обробці для хору.– К., 1968.
8. Лятошинський Б. Хори без супроводу.– К., 1971.

Допоміжна

9. Антонюк А. Постановка голосу: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Українська ідея, 2000.
10. Барсов Ю. Вокально-исполнительские и педагогические принципы М. Глинки. – М., 1968.
11. Вопросы вокальной педагогики. Выпуск 7. Сборник статей. – М.: Музыка, 1984.
12. Євтушенко Д. Роздуми про голос. – К.: Музична Україна, 1979.
13. Канкарович А. Культура вокального слова. – М.: Муз. изд., 1957.
14. Конвер Ю. Тренировочные упражнения в развитии певческого голоса. – М., 1976.
15. Стеценко К. Кантати та хори.– К., 1982.
16. Тевлин Б. Хрестоматия по чтению хоровых партитур.– М., 1975.
17. Фейгін М. Індивідуальність учня та мистецтво педагога. – М., 1968

Додаткові ресурси

1. Нотний матеріал (збірки вокальних ансамблевих творів, хрестоматії хорових партитур).
2. Навчально-методична література.
3. Інтернет-ресурс.

Додаток 1. Титульний аркуш та план анотації до партитури вокального твору.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

Анотація
до твору " "

виконав: студент III курсу
кафедри академічного та естрадного вокалу
ПІБ

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
(Сольний спів)
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
група
форма навчання: денна
навчальна дисципліна:
«Читання партитур для вокальних ансамблів»

перевірив: ПІБ

Київ – 2019

План аотації до партитури вокального твору

1. Загальний аналіз музичного твору:

- повна назва твору
- відомості про композитора (автобіографічні, культурно-історичні)
- відомості про автора тексту твору. Характеристика літературного джерела
- загальна характеристика (опис) ідейного змісту та основних художніх образів вокального твору
- для якого складу ансамблю написано вокальний твір
- жанр, тональність вокального твору

2. Музично-теоретичний аналіз музичного твору

- форма вокального твору
- ладо-тональний план (модуляції, відхилення)
- темп, розмір
- метроритм, ритмічні особливості
- засоби художньої виразності: агогіка, динаміка, кульмінація твору
- фактура викладу вокальної та інструментальної партій
- аналіз елементів композиції (куплет, приспів, рефрен, кода, перегра тощо)

3. Виконавський аналіз *вокальної партії*:

- типи голосів
- склад виконавців
- вокальні штрихи
- темпоритм
- динаміка
- теситура (діапазон)

інструментальної партії:

- роль вступу, перегри, інтерлюдії, закінчення
- змістова сутність
- форма розвитку супроводу (незмінна фактура протягом усього твору, зіставлення фактур, мотивно-тематичний розвиток фактури)

4. Труднощі, що виникли під час читання партитури, шляхи їх вирішення.